

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Io. Francisci Leonis Eporediensis I. V. D. Episcopi Thelesini Thesaurus Fori Ecclesiastici

Leoni, Giovanni Francesco

Coloniae Agrippinae, 1682

De Verbi Dei Praedicatione. Cap. viii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10316

quod in purgatorio degerent, ut testatur
S. Greg. in lib. 4. dialog. 4: Petr. Damian.
in epistola de miraculo sui temporis; &

Bellarm. in contro. gen. 10. lib. 2. c. 15. S.
Quod autem.

DE VERBI DEI PRAEDICATIONE.

Cap. VIII.

S V M M A R I V M.

- 1 Prædicationis munus præcipuum est Episcoporum, qui, si legitime impediti fuerint, per viros ad id munus exequentium idoneos supplere tenentur.
- 2 Archipresbyteri, Plebani, & curam animarum habentes per se, vel, si legitimo impedimento detenti fuerint, per alios prædicationis munus exequi debent.
- 3 Pœna sunt plectendi, qui tale munus præstare negligunt.
- 4 Prædicatorum eligendi munus ad Episcopum spectat, nisi adsit consuetudo immemorabilis in contrarium, & num. seq.
- 5 Consuetudo cum sit facti, debet probari. Testes singulares non probant consuetudinem, ibidem.
- 6 Prædicatori quinam expensas, & eleemosynam persolvere teneantur.
- 7 Episcopo soli spectat in sua Ecclesia deputare prædicatorem, cui etiam tenetur regulariter expensas subministrare.
- 8 An quotidie tempore Quadragesimali, juniorumve, & Adventus sit prædicandum.
- 9 Episcopo contradicente nullus sive secularis, sive regularis, etiam in Ecclesiis suorum ordinum prædicare potest, & quomodo intelligantur illa verba, contradicente Episcopo.
- 10 Regulares, antequam prædicare incipiant, debent se personaliter coram Episcopo præsentare, non autem per nuncium.
- 11 Prædicatores, qualiter in prædicando se gerere debent.
- 12 Prædicatori errores disseminanti Episcopus concionem interdiceret, & si hæreses prædicaverit, contra eum procedere potest.
- 13 Regulares extra monasterium degentes ab Ordinario, si deliquerint, puniri possunt, & quomodo, si intra monasterium degant, & extra, si notorie deliquerint.
- 14 Regulares, si notorie delinquant, instante Ordinario loci, sub gravi pœna ab eorum superioribus in loco delicti sunt puniendi, & non ad alia loca transmittendi.
- 15 Regulares non possunt à suis conventibus recedere, etiam prætextu ad suos superiores accedendi, nisi vocati, & cum licentia, aliàs ab Ordinarijs puniri possunt.
- 16 Regulares alicujus obsequijs subycere non possunt sine superiorum licentia, qui, si contra fecerint, & superiores sint negligentes, Ordinarij eorundem superiorum negligentiam supplere possunt.
- 17 Regu-

- 17 Regulares ad publicas processiones accedere tenentur.
- 18 Controversia de precedentia, quomodo terminanda, & à quibus.
Confraternitates, an ad publicas processiones compelli possint, ibid.
- 19 Regulares sunt Episcopis subiecti in observatione dierum festorum, ac interdictionum, & quid juris de ritibus.
- 20 Episcopi, quam jurisdictionem habeant in monasterijs, aut domibus virorum, seu mulierum, quibus cura imminet animarum.
- 21 Regulares non possunt pulsare suas campanas in die Sabbati majoris hebdomada, antequam campana Cathedralis, vel majoris Ecclesia pulsetur.

Evangeli Prædicatio, quæ Christianæ Reipubl. non minus est necessària, quàm lectio, est præcipuum Episcoporum munus, & ideo postquam de Indulgentiis disseruimus, de verbi Dei prædicatione tractandum videtur. Piè ac salubriter statuit, atque decrevit sacros. Trid. Syn. omnes Episcopos, Archiepiscopos, Prælatos, & omnes alios Ecclesiarum Prælatos, teneri per se ipsos, si legitime impediti non fuerint, ad prædicandum sanctum JESU Christi Evangelium; si vero contigerit Episcopos, & alios prædictos legitimo detineri impedimento propter suas occupationes multiplices, vel valetudines corporales, aut hostiles incurfus, seu occasiones alias (ne dicamus defectum scientiæ, quod in eis reprobaturum est omnino) ita, ut per se ipsos non possent ministrare verbum Dei populo, maxime per amplas Dioceses, & diffusas; viros idoneos ad sanctæ prædicationis officium salubriter exequendum potentes in opere, & sermone, assumere debent, qui plebes sibi commissas vice ipsorum, cum per se ipsos non possunt, sollicitè visitantes, eas verbo ædificent, & exemplo, *cap. Episcopus nullam rei, 88, dist. c. inter cetera, ex. de off. ord. Conc. Trid. c. 2, de resor. sess. 5, & c. 4, de ref. sess. 24.* Archipresbyteri quoque, † Plebani, & quicumque parochiales, vel aliàs curam animarum habentes, ecclesias quocunque modo obtineant per se, vel alios idoneos, si legitime impediti fuerint, diebus saltem Dominicis, & festis solennibus; tempore autem jejuniorum, Quadrages. & Adventus Domini, quotidie, vel saltem tribus in hebdomada diebus, si ita oportere duxerint, plebes sibi commissas pro sua, & earum capacitate salutaribus verbis pascere debent, docendo quæ scire omnibus necessaria sunt ad salutem, annunciandoq; eis cum brevitate, & facilitate sermonis, vitia, quæ eos declinare, & virtutes, quas sectari oporteat, ut pœnam æternam evadere, & cœlestem gloriam consequi valeant. Et, si quis ipsorum id præstare neglexerit, etiamsi ab Episcopi jurisdictione quavis ratione exemptum se esse prætenderet, etiamsi ecclesiæ quovis modo exemptæ dicerentur, aut alicui monasterio, etiam extra diocesim existenti forsan annexæ, vel unitæ, modò re ipsa in diocesi sint, provida pastoralis Episcoporum cura & sollicitudo deesse non debet, ne illud Jerem. Thren. 4. impleatur, *Parvuli petierunt panem, & non erat, qui frangeret eu.*

Itaque, † ubi ab Episcopo moniti trium mensium spatio, muneri suo defuerint, per censu-

Œnfuras ecclesiasticas, seu alias ad ipsius Episcopi arbitrium sunt cogendi; ita ut etiam, si eis sic expedire visum fuerit, ex beneficiorum fructibus alteri, qui id præstet, honesta aliqua merces persolvatur, donec principalis ipse respiciens officium suum impleat, *d. c. 2. §. Archipresbyteri queq. sess. 5. & c. 4. de resor. sess. 24.* Quæri potest, quoad eos, qui parochis impeditis, loco parochorum ad prædicandum sunt deputandi, de duobus, Primò, an ab episcopo, vel à communitatibus, aut alijs sint deputandi. Secundò, quorū impensis debeant prædicare.

4 Quò verò ad primum † maxima fuit differentia inter communitatem loci Candix, Lumelline, Vercellen. Diœces. & me Vicarium generalem, qui, absente Episcopo, deputavi, misique prædicatorem. Et pro me faciunt verba sacre scripturæ: quomodo prædicabunt, nisi mittantur. *Rom. 10. c. cum ex injuncto de hæret. & Conc. Trid. eod. c. 4. ibi per alios ab Episcopo, & c. deputandos, & ita super eod. cap. fuit à sacra congregatione Cardinalium declaratum, ut in decis. sub. tit. Sipon. & in alijs decis. sub numeris recollectis decis. 192. & 251. nisi in contrarium sit consuetudo ab immemorabili tempore citrà: quo casu Concilium non sustulit hanc immemorabilem; ut declaravit eadem sacra congregatio in d. decis. sub tit. Sipontin. alia sub tit. Neapolitan. & alia sub decis. 355.*

5 Episcopus autem † habet semper intentionem fundatam, quia consuetudo est facti, quæ servatis servandis, parte citata probari debet, *l. 1. & ibi glo. in ver. probatis, & Bar. num. 3. c. qua sit lon. consuetud. & in l. omnes populi, numer. 67. ff. de just. & jur. & plene debet probari, ita quòd testes singulares non probent eam consuetudinem, se-*

cundum magis communem conclusionem, de qua testatur Olasch. *decis. 99. n. 8.* & non sufficit probare quadragenariam, sed requiritur immemorabilis, ut in dictis decisionibus, quæ probari debet per testes deponentes, quòd semper viderunt, & audierunt, quòd prædicatores pro tempore fuerunt deputati à communitate; ita quòd nunquam audierunt, vel viderunt contrarium; & quòd communis est & semper fuit opinio in loco, quòd ita fuerit observatum, *gl. in cap. 1. in ver. memoriam. de præscr. in 6. Bar. in lib. 1. §. fin. de aq. plu. arc. Natt. conf. 154. n. 5. vol. 1. & Corn. conf. 222. n. 1. vol. 1.* Et cum pro parte dictæ Communitatis Candix, fuisset differentia hujusmodi eoram sacra congregatione Ordinatorum in Urbe introducta, & supradicta sacra congregatione Episcopo Novariensi delegata, partibus pluries auditis, de anno 1597. pronunciatum est, ab Episcopo prædicatorem esse deputandum ex supra allegatis.

6 † Secundum dubium, qui prædicatoribus impensas præstare teneantur: si constat de solito, est decisum, quia illas tenentur præstare qui sunt in possessione ipsas subministrandi, *Conc. Trid. eod. c. 4. ibi per alios ab Episcopo, impensis eorum, qui eas præstare, vel tenentur, vel solent, sess. 24. & ubi est consuetudo, quòd populus expensas, & elemosynam prædicatori persolvat, potest ad id per Episcopum cogi, ut in decisione supra eodem cap. 4. à sacra congregatione facta sub titulo Troian. Nuscan.*

Si verò nullum ad est solitum, nec cōsuetudo, erit distinguendū, quia aut parochus habet redditus sufficientes pro onere sustentando, & tunc ipse debet, & tenetur impensas, & elemosynā prædicatori subministrare; nam, cum sit proprium onus ipsius

fius parochi per se ipsum, vel alium idoneum verbum Dei prædicare, ut *cap. 2. de refor. sess. 5.* si per se ipsum non potest, debet per alium proprijs expensis supplere.

Si autem parochus sit pauper, qui ex redditibus, & emolumentis suæ ecclesiæ expensas necessarias prædicatori subministrandas sustinere non possit; tunc ipse non tenetur; quia impossibile nulla est obligatio. *l. impossibile. ff. d. reg. jur. sed tenetur populus, cui verbum Dei prædicatur, cum sit rationi consonum, quod prædicatores tali casu, ab ijs, quibus seminant spiritualia, temporalia metant. Paul. 1. Corint. c. 7. & c. cum ex officij, circa fin. de præscrip. Nisi adsit aliquod legatum, aut alij redditus huic pio muneri applicati, quia ijs casibus Episcopi non tenentur, cum in cathedrali solum teneantur ad præstandum stipendium prædicatori, ut fuit decretum à Pio V. ut in *decis. concl. super eo cap. 4. §. 10. Pius V. decrevit.**

§ Episcopus vero, qui legitime impeditus, officium prædicationis per se ipsum præstare non potest, per alium impensis ipsius Episcopi præstare debet, nisi ex consuetudine hoc onus ad alium spectaret, ut in *d. decis. sup. dicto cap. 4. factis sub. tit. Lanetanen.* & ad ipsum Episcopum solum prædicatorem deputare spectat in sua ecclesia, nec capitulum, seu communitates locorum hac in re aliquid possunt, ut *super eodem cap. 4. sub. tit. Burgen. Gadien. Legionen. fuit decisum.* An autem quotidie tempore Quadragesimali, vel jejuniorum, aut tribus diebus in hebdomata sit prædicandum, arbitrio Episcopi est declarandum. Et hodie Adventus tempus jejunijs proprie non dicitur, *decis. Conc. sup. eodem cap. 4. sub. tit. Mediolanen. qua incipit, arbi-*

trium. Ne autem dubitari contingeret, quomodo intelligenda essent verba Concilij in *prædicto cap. 4. post medium, ibi, nullus autem secularis, si sive regularis, etiam in ecclesijs suorum ordinum, contradicente Episcopo prædicare præsumat, sess. 24.* fuit per eandem sacram congregationem declaratum *super eodem cap. 4. & decisum, quod contradicente Episcopo nullus etiam regularis prædicet, nec teneri Episcopum causam exprimere, quare ad hoc prohibendum moveatur, ut in decis. super eodem cap. factis, sub. tit. Mediolanen. qua incipit. Contradicente Episcopo, & per dicta verba, Contradicente Episcopo, Ordinariis est concessum, ut etiam à regularibus, antequàm officium prædicandi assument, professionem fidei exigant, ut in *eisdem decis. etiam sub titulo Mediolanen. incipien. per hæc verba.**

Nec regulares qui cujuscunque ordinis, nisi à suis superioribus de vita, moribus, & scientia examinati, & approbati fuerint, ut statuit Leo X. in constitut. de prædicatōrum officio in *Bull. cap. 15. ac de eorum licentia, etiam in ecclesijs suorum ordinum prædicare possunt, cum qua licentia personaliter se coram Episcopis præsentare, & ab eis, antequàm prædicare incipiant, benedictionem petere tenentur, dicto cap. 2. vers. Regulares vero, de reform. sess. 5. nec sufficit per Nuncium petere, quia personaliter petere debent, ut ibi expressis verbis, & gloss. in *Clement. dudum in ver. præsentari, de sepul. s. Greg.* qui fervore charitatis accensus, prædicatores vehementer hortatur, & monet, ut dicturi ad populum prudentes, cautique accedant, ne dicendi impetu ranci, verborum erroribus, quasi iactulis, audientium corda configant, ne cum sapien-*

lapientes fortasse videri desiderant, decepti speratae virtutis compaginem insipienter discindunt; cum saepe verborum effectus amittatur, dum loquacitate importuna, vel incauta audientium corda levigantur, in nullo alio rudem in plebem majori damno, scandaloque afficiunt, quam cum vel tacenda praedicant, vel falsa, & inutilia docendo, eam in errorem inducunt, Leo. X. in d. const. 15. §. propterea Gregorius.

12 Si vero (quod absit) praedicator errores, et aut scandala disseminaverit in populum, etiam si in monasterio sui, vel alterius ordinis praedicet, Episcopus ei praedicationem interdiceret potest; & si haereses praedicaverit, contra eum juxta juris dispositionem, seu loci consuetudinem, etiam quoad regulares, seu alios exemptos, auctoritate apostolica, & tamquam Sedis Apostolicae delegatus, procedere debet, d. cap. 2. §. si vero, sess. 5.

13 Episcopi autem et in pluribus habent in regulares superioritatem, quia non solum, si haereses praedicant, sed etiam, si extra monasteria degentes delinquant, etiam ordinum privilegiorum praetextu tuti esse non possunt, quominus ab Ordinariis locorum, tanquam super hoc a Sede Apostolica delegatis, secundum canonicas sanctiones, visitari, puniri, & corrigi valeant. Conc. Trid. cap. 3. de ref. sess. 6. & intra claustra monasterij degentes, & extra ea ita notorie delinquentes, ut populo scandalo sint, Episcopo instante, a suo superiore intra tempus ab Episcopo praefigendum, severe sunt puniendi; ac de punitione Episcopus debet certiorari, alioquin superior proximus a majori suo superiore est officio privandus, & delinquens ab eod. Episcopo puniri potest, c. 14. de regul. & mon. sess. 25,

& facit textus in cap. ult. §. si vero Abbates, juncta glo. in ver. per Abbatem. de stat. mon. & ibi Abbas nu. 1.

Sed, quoniam experientia et compereunda est, interdum in dicti decreti executione nimis remisse procedi; cum enim Episcopus instat, aliquem regularem, eo, quo supra dictum est, modo delinquentem a suo superiore puniri, saepe fit, ut superior regularem delinquentem ad alia suorum ordinum loca extra Episcopi dioecesim ex industria impunitum transmittat, atque etiam ipse aliquando ad alias Provincias se conferat, nec ulterius super delinquentis excessibus inquirat, & de ejus punitione Episcopum certiore reddat, unde, nec regularis delinquens tunc ab Episcopo puniri potest, cum extra ipsius dioecesim existat, nec superior, qui delinquentem corrigere negligit, officio privatur, Clemens VIII. sua perpetuo valitura constitutione, omnibus, & singulis cujuscunque ordinis, & instituti regularium etiam mendicantium superioribus in virtute Sanctae obedientiae, ac privationis dignitatis, & officiorum per eos obtentorum eo ipso incurrendis poenis praecipit, & mandavit, ut juxta praedictum Sacri Concilij decretum procedant, & exequantur. Quod si superior in regularem delinquentem non animadverterit, quinimodo, si illum impunitum ad alia suorum ordinum loca extra Episcopi dioecesim transmiserit, decrevit, ut instante Episcopo, intra terminum ab Episcopo praefigendum, & sub eisdem privationis dignitatum, & officiorum obtentorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda, privationis activae, & passivae vocis, ad quas a nemine praeterquam a Romano Pontifice pro tempore existente, re-

stitui possit, ipso facto similiter incurren-
dis pœnis ipsum regularem delinquentem
à loco, ad quem transmissus fuit, revoca-
re, & ad illum, in quo deliquit restituere,
seu sistere teneri voluit, quòd si hoc etiam
facere prætermiserit, Ordinarius loci ad
quem regularis delinquens transmissus
fuerit, super premissis ab ipso Ordinario
loci, in quo delinquit, similiter requisitus,
vel aliàs de illius delicto informatus, tan-
quam Sedis Apostolicæ delegatus, præ-
di. cõc. decretum omnino exequi, & in re-
gularem delinquentem severe animadver-
tere potest, & debet, *ut in constitutione, sub-
dat. Romæ 7. kal. Martij. Anno. ab Incar.
Domini. 1595.*

Nec possunt ¶ Regulares à suis conven-
tibus recedere, etiam prætextu ad superio-
res suos accedendi, nisi ab eisdem missi, aut
vocati fuerint, & si qui sine licentia in scri-
ptis obtenta reperti fuerint, ab Ordinariis
locorum, tanquam desertores sui instituti,
sunt puniendi. Illi autem, qui studiorum
causa ad Universitates mittuntur, in con-
ventibus tantum habitare possunt, alio-
quin ab eisdem Ordinarijs contra eos est
procedendum. Conc. Trid. in cap. 4. §. *ne
liceat. de Regular. & Monial. sess. 25. ¶ Ne-
que sine sui superioris licentia prædicatio-
nis, vel lectionis, aut cujusvis pij operis
prætextu, subjicere se obsequio alicujus
Prælati, Principis, vel Universitatis, seu
Communitatis, aut alterius cujuscumque
personæ, vel loci, neque ei aliquod privi-
legium, aut facultas ab alijs super ijs obten-
ta suffragari valet: si verò contrafecerint,
tanquam inobedientes, arbitrio superioris
sunt puniendi, & Ordinarij eorundem su-
periorum negligentiam supplere possunt,
*sap. quanto, de off. ord. Cle. 1. §. quia verò, de**

stat. mon. & Conc. Trid. eod. cap. 4.

Regulares, & exempti, ¶ etiam monachi,
ad publicas processiones omnes accedere
compelluntur, ijs tantum exceptis, qui in stri-
ctiori clausura perpetuò vivunt, & contro-
versias omnes de præcedentia, ¶ quæ per-
sæpe maximo cum scandalo oriuntur inter
ecclesiasticas personas, tam seculares,
quàm regulares, cum in dictis processio-
nibus publicis, tum in ijs, quæ sunt in tu-
mulandis defunctorum corporibus, & in
deferenda umbella, ac alijs similibus, Epi-
scopus, amota omni appellacione, & non
obstantibus quibuscumque componere
debet, Conc. Trid. cap. 13. *de regul. ea sess.
25.* quæ compositio brevi manu, summa-
rie, & de plano, ac sine strepitu, & figura
judicij, debet expediri, ut declaravit sacra
congregatio Concilii. *in decis. manuscrip. su-
per eo. cap. factis in verbo, componat.* & illa di-
ctio, exempti omnes, non comprehendit
eos, qui sunt nullius diœcesis, vel extra ci-
vitatem in locis, in quibus habent plebem,
quia cum illa plebe debent facere profes-
sionem, neque laicorum confraternitates,
quæ possunt quidem ab Episcopis invitari,
sed non, ut accedant, compelli, ut ibi in
verbo, exempti, & in ver. quam regulares.
Tenentur autem ad omnes, & quascun-
quo processiones publicas, & consuetas,
vel indictas pro bono publico, vel hono-
re: non tamen compelli possunt prædicti
regulares exempti accedere ad ecclesias ex-
tra propria monasteria pro celebratione
orationis quadraginta horarum, sed con-
gregatio censuit illos, quando toti populo
dicta oratio indicitur, in proprijs ecclesijs
hujusmodi orationi vacare debere, ut ibi
in decis. super eod. cap. in ver. vocati. &
compelli possunt compellendi per censu-

ras, vel alias poenas Episc. bene visas, ut in
eisd. decis. in fin.

19 Sunt etiam regulares ꝛ Episcopo sub-
jecti in observatione dierum festorum,
quæ in dicecesi sua servanda Episcopus
præceperit, censurasque & interdicta, ne-
dum à Sede Apostolica, sed etiam ab Or-
dinarijs promulgata, mandante Episco-
po, in eorum ecclesijs publicare, & servare
debent, c. de h. u. 12. dist. & Concil. Trid.
c. 12. de reg. & monial. sess. 25. Ritus tamen
eorundem regularium dictis diebus festis,
quoad lectiones, Episcopales, Evangelia &
similia, debent servare; in sacris verò
lectionibus, & concionibus servari debent
ab ipsis illa Evangelia, & Epistola, quibus
clerus secularis utitur pro more, & instituto
illius ecclesiæ, ut ibi in verbo, servantur.

20 In monasterijs etiam, ꝛ domibus virorum,
seu mulierum, quibus imminet animarum
cura personarum secularium, præter eas,
quæ sunt de illorum monasteriorum, seu
locorum familia, personarum regulares,
quam seculares, huiusmodi curam exercentes
subsunt immediate in ijs, quæ ad dictam
curam, & sacramentorum administrationem
pertinent, jurisdictioni, visitationi, &
correctioni Episcoporum, in quorum dicecesi
sita sunt.

Nec ibi aliqui, etiam ad nutum amovibiles,
possunt deputari, nisi de eorundem
Ordinariorum consensu, & prævio examine
per eum, & eius Vicarium, ac examinatores
Synodales faciend. Concil. Trid. c. 11. de
reg. & mon. ead. sess. 25. & ibi congregatio
Conc. in decis. 1. ubi notatur in fine, quod
Clemens VIII. mandavit servari dictum
decretum, in quo excipiuntur aliqua
monasteria, & capita ordinum, non obstante
constitutione Pij Quinti, qua voluit, ut in
omnibus ecclesijs parochialibus, in quibus
cura animarum etiam laicorum exercetur,
habeant Ordinarij facultatem eas ecclesias &
personas visitandi, & ut supra corrigendi.

Et, ut debitus honor ꝛ matri ecclesiæ
reddatur, tam regulares, quam clerici
seculares, etiam super hoc Apostolicæ
Sedis privilegio muniti, die Sabbati
majoris hebdomadæ, antequam campana
Cathedralis, vel majoris ecclesiæ pulsetur,
campanas in ecclesijs suis pulsare minime
possunt. Contrafacientes autem poenam
centum ducatorum incurrunt, ut in
Bull. Leo. X. in Bull. c. 27. post. med. vers.
& ut debitus, & ita fuit etiam à sacra
congregatione Cardinalium sub die 10. Octobr.
1586. decisum, ut in decis. quæ incipit, lecto,
vers. Quarto Ordinarij.

DE SYNODO.

Cap. IX.

S V M M A R I V M.

1 Conciliorum quatuor sunt genera, cur, à
quibus, & quando sit Provinciale
Concilium celebrandum.

2 Concilij Provincialis celebrandi loci ad
Archiepiscopatum spectat electio.

l. 3

Adi